

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА ПІДТРИМКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМИ EPRINTS

В інформаційному суспільстві визначальним чинником стають знання. Відмінною рисою розвитку людства у XXI столітті є їх зберігання, перетворення, передавання і використання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Одним із важливих завдань суспільства при цьому є продукування нових знань та забезпечення науки, культури та освіти належною інформаційно-комунікаційною підтримкою (ІК-підтримка). Одним із найбільш перспективних способів інформаційно-комунікаційної підтримки наукової діяльності є створення електронних бібліотек (ЕБ) як розподілених інформаційних систем, що дозволяють накопичувати, зберігати і використовувати колекції електронних документів, доступних у зручному для наукових працівників вигляді через глобальні мережі передачі даних. Особливість такого роду бібліотек полягає в тому, що певна частина інформаційного фонду після цифрового опрацювання стають вільно доступними.

Аналізу ролі електронних бібліотек для наукових та навчальних закладів присвячені роботи зарубіжних дослідників О.Гарбо, В.Редінг, Е.Макдональд, Т.Браже та ін. Окремі аспекти підвищення актуальності електронних ресурсів, каталогів, архівів та ін. розглядають російські науковці О.І.Вісли, О.І.Земськов, О.Г.Фонотов, Ю.С.Хохлов та ін. Серед вітчизняних досліджень слід відмітити роботи Л.Й.Костенко, О.С.Онищенко, Т.П.Павлуші, І.А.Павлуші, О.М. Спіріна.

Проблемі вибору та адаптації програмних систем для створення електронних бібліотек приділяється увага в роботах Н.В.Морзе, О.Г.Кузьмінської, В.А.Резніченко, Г.Ю.Проскудіної, О.М.Овдія, А.Ю.Дорошенко та ін. Актуальною проблемою при цьому постає вибір програмного забезпечення для створення наукових електронних бібліотек (НЕБ).

Інформаційно-комунікаційна підтримка наукової діяльності – це допомога та сприяння суб'єктам наукової діяльності в отриманні та розповсюдженні наукового результату з використанням ІКТ.

Інструментарій е-науки складають комп'ютерні моделі досліджуваних явищ та процесів, електронні бібліотеки, системи інтеграції і керування даними та ін. При цьому у процесі наукової діяльності можуть використовуватися географічно розподілені наукові ресурси: відкриті програмні системи, бази даних та інші джерела відомостей, соціальні сервіси мережі, мережні ресурси та ін. [1].

Слід відзначити систему Eprints [2], яка є найпоширенішою системою у сфері управління репозиторіями цифрових об'єктів. Система розроблена в групі Інтелекту, агентів і мультимедіа у відділі Електроніки і комп'ютерних наук Саутгемптонського університету в 2000 році. EPrints вільно розповсюджується під ліцензією GNU General Public License [<http://software.eprints.org/gnu.php>].

В Україні Eprints використовується в Бібліотеці Інституту програмних систем Національної академії наук України, Цифровому репозиторію Харківського національної академії міського господарства (ХНАМГ), Житомирському державному університеті, Електронної бібліотеки Національної академії педагогічних наук України та ін.

Розповсюдження результатів наукової діяльності стає можливим завдяки відкритим архівам, що створюються у середовищі системи EPrints, яка підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting) [3], який забезпечує послуги доступу та пошуку. Ініціатива «Відкриті архіви» (OAI, Open Archives Initiative) розробляє та просуває стандарти інтероперабельності з метою ефективного поширення електронних ресурсів, а також підвищення доступності обміну науковими відомостями і даними.

Ця система забезпечує створення електронних каталогів бібліотечних фондів та їх повноцінне функціонування і розвиток; підвищує рівень автоматизації бібліотек шляхом використання сучасних ліцензійних програмних продуктів; полегшує створення інтернет-порталу бібліотеки; має можливість використовувати наявне апаратне забезпечення; забезпечує високу ефективність, безпеку та надійність; підтримує формати файлів: HTML, PDF, Postscript, MS PowerPoint, MS Word, JPEG, PNG, GIF, BMP, TIFF, MPEG, QuickTime, AVI. Отже є системою для створення інформаційно-комунікаційної підтримки наукової діяльності.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В. Ю. Биков. — К.: Атіка, 2008. — 684 с.
2. Програмне забезпечення Eprints [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eprints.org/software/>
3. The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting Protocol Version 2.0 of 2002-06-14. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.openarchives.org/OAI/2.0/openarchivesprotocol.htm>